

מראי מקומות - מגילה

כג.

א. ר"ע אומר וכו' ביו"כ ז' ובשבת ו'

ולא ביארה הגמ' טעמו של ר"ע. וכ' הטורי אבן דאולי הטעם של ר"ע הוא משום דביו"כ מוסיפין תפלת נעילה, וכשם שהגמ' צידדה לעיל להוסיף עלייה בתענית ציבור משום הוספת תפלת ענוו, ולמעשה לא עשו כן משום ביטול מלאכה להעם, אבל ביו"כ שאין ביטול מלאכה לעם שפיר יש להוסיף עוד עליי. וע"ש שכ' שטעם זה אינו מספיק, וע' רש"ש שכ' שאינו יודע למה אי"ז טעם מספיק.

עוד ציין המצפה איתן דמבואר בירושלמי הטעם של ר"ע, וע"ש (ג, ד, ולא הובא שם בשם ר"ע) דא"י דמ"ד יו"כ ששה הוא משום דבלא"ה התפלה ארוכה כ"כ, ולכן אין להאריכה יותר, ולמ"ד יו"כ ז' הוא משום דבלא"ה מאחרין לצאת, וא"כ לא חששו להוסיף קצת [ואין מפורש בירו' דמאן דס"ל דביו"כ ז' ס"ל דבשבת ו', ואם ס"ל דבשבת ו' לכאן' כוונתו לבאר הטעם משום דממהרין לבא בשבת משום עונג שבת, ולכן לא רצו להאריך התפלה יותר].

ב. ביו"כ ז' ובשבת ו' וכו' אבל מוסיפין עליהן

ופשוט דעכ"פ מוסיפין בשבת, אפי' אם עיקר הדין בשבת הוא לקרות ו'. ומזה הק' רעק"א (לעיל על המשנה כא.) על שי' האחרים שהובאו בר"ן שם דס"ל דטעם דאין מוסיפין הוא כדי שלא להשוותם עם הימים שלמעלה מהם. וא"כ, איך מוסיפין בשבת, הא אתי להשוותם עם יו"כ, והניח בק' על האחרים. וע' ריטב"א דגרס בר' עקיבא שבת ו' ויו"כ ז', ולפ"ז לא ק' כלום, די"ל דמה דמוסיפין קאי רק על יו"כ, שהוא ז', אבל באמת י"ל דאין מוסיפין בשבת לדידי'.

ג. הכל עולין למנין שבעה, ואפי' קטן ואפי' אשה

הק' הרא"ש (ברכות ז', כ'), האין יכולין להוציא הציבור ידי חובתם, הא כל שאינו מחויב בדבר אינו יכול להוציא אחר ידי חובתו, והרי אשה וקטן אינן מחויבין בתלמוד תורה. ותי' דס"ת לשמיעה קאי. ולכאן' הביאור דאי"ז בגדר שומע כעונה, אלא דיוצאין בהשמיעה גרידא, וא"כ אין הפשט דהבעל קורא מוציא הרבים ידי חובתם, אלא דקריאת הבעל קורא היא רק היכי תמצא שהציבור יהיו יכולין לשמוע, אבל הציבור יוצאים בפנ"ע ע"י שמיעתם. וע' אג"מ (אור"ח ב', ע"ב) שכ' ג"כ לבאר בזה הא דקטנים יכולין לקרות בתורה בציבור, דאין הקורא מוציא הציבור כלל, אלא השמיעה לחוד היא החיוב. וכ' דזה חלוק ממצות תקיעת שופר, דשם התוקע צריך לעשות שיהי' זה תקיעה של מצוה אצל השומע, ולכן צריך להיות בר חיובא,

וגם צריך לכוון להוציא, ע"ש בבאורו. וסיים דמה שהקטן אינו יכול להיות הבעל קורא היכא דגדול עולה, הוא משום דהבעל קורא הוא שליח של העולה, וקטן לאו בר שליחות הוא.

אולם ע' בשו"ת ריב"ש (שכ"ז) דכ' טעם אחר לבאר הא דקטנים כשרים לקרות בתורה, והוא משום דכיון דאין הכל בקיאים לקרות בתורה, לא הטריחו הציבור להביא ז' גדולים היודעים לקרות בתורה, וכשהתקינו מתחלה שיהיו ז' קורין, תקנו שיהי' קטן יכול לקרות.

ד. ואפי' קטן

אולם כ' השו"ת ריב"ש (שכ"ז) דאינו יכול אלא להצטרף למנין של ז' קרואים, אבל שיהיו כל הז' קטנים אין רשאים. ועוד כ', דבזמן שהיו מברכים רק בתחלה ובסוף, אז לא הי' יכול הקטן לעלות בתחלה או בסוף, ומשום דאינו יכול לפטור בברכתו מה שיקראו הקוראים לפניו או לאחריו.

ולדינא, פסק השו"ע (אור"ח רפ"ב, ג') דקטן מצטרף למנין ז', וכ' הרמ"א דרך מצטרפים הקטנים למנין הקרואים אבל לא שיהיו כולם [או רובם - מ"ב שם, אבל ע' במאירי בסוגיין דמשמע דס"ל דלשי' זו די רק בגדול א', ולא בעי' רוב] קטנים או נשים. עוד כ' המ"ב בשם המג"א דכהן קטן איננו מחויבין לקרותו מדין 'וקדשתו', ד'וקדשתו' על גדול כתיב, שנאמר כי את לחם אלקיך הוא מקריב, וקטן לאו בר עבודה הוא [אבל ק', דהא אינו בר עבודה עד שיהי' בן כ', ומ"מ מצוה לקדשו [ואולי כשר בן י"ג], וגם הק' רעק"א דהא מצוה לקדש בעל מום הגם דפסול לעבודה].

עוד כ' המ"ב בשם המג"א דרך למנין ז' קורין קטן, ולא למנין ג', והוסיף העולות שבת דאף למנין ד' ה' ו' אינו עולה [אבל מהמאירי בסוגיין מבואר דס"ל דמצטרף לכל מנין של קרואים].

גם כ' בשם האחרונים דהיום אין נוהגין לקרות קטן כלל לשום עליי חוץ ממפטיר.

ה. המפטיר בנביא לא יפחות מכ"א פסוקים

כ' המאירי דקורין ג' פסוקים כנגד כל א' מהקרואים לחשבון היותר גדול, דהיינו העליות של שבת, ונמצא דצריך כ"א פסוקים. ומבואר מדבריו דאפי' בת"צ, וביו"ט, וביו"כ, דאיננו קורים ז' קרואים, מ"מ צריך כ"א פסוקים להפטר. אולם הרמ"א (אור"ח רפ"ד, א') הביא מהמהר"ם פאדווא"ה דביו"ט אי"צ אלא ט"ו פסוקים להפטר, כיון דקורין רק ה', וכן בכולם.